

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Yhdyskuntalautakunta, § 19, 04.02.2025

Yhdyskuntalautakunta, § 336, 05.12.2023

§ 19

Asemakaava nro 8872, VI (Kaakinmaa), Satamakatu 19-21, Svenska samskolan

TRE:965/10.02.01/2021

Yhdyskuntalautakunta, 04.02.2025, § 19

Valmistelija / lisätiedot:

Montonen Hanna

Valmistelijan yhteystiedot

Projektiarkkitehti Eveliina Hyvönen, puh. 044 423 5512, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 124 1626, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Eriävä mielipide

Jouni Sirén

Esittelijä: Nurminen Mikko, Johtaja

Päätösehdotus

Asemakaavaehdotus nro 8872 (2.5.2023 päivätty ja tarkastettu 20.11.2023 sekä 20.1.2025) hyväksytään.

Kokouskäsitely

Eveliina Hyvönen oli paikalla asiantuntijana tämän asian käsittelyn aikana ja poistui kokouksesta esityksensä jälkeen ennen päätöksentekoa.

Yrjö Schafeitel saapui kokoukseen asian käsittelyn aikana.

Jouni Sirén ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten evästettynä, että kaavamääräykset tosiasiallisesti varmistavat, että Pirkanmaan liiton lausunnossa edellytetty uudisrakentamisen sopeuttaminen alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen toteutuu ja rakentamisen laatu varmistetaan riittävien määräyksin julkisivumateriaaleista ja detaljoinnista.

Tiina Leppänen-Kaarsalo kannatti ehdotusta.

Koska oli tehty kannatettu palautusehdotus, jota ei voitu yksimielisesti hyväksyä, asiasta oli äänestettävä.

Puheenjohtajan äänestysesitys: Asian käsittelyn jatkaminen = JAA, Asian palauttaminen uudelleen valmisteltavaksi = EI

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Äänestyksen tulos: Palautusehdotus hylättiin äänin 10-3.

Asian käsittelyä jatkettiin.

Perustelut

Kaupunkiympäristön palvelualue on valmistellut 2.5.2023 päivätyn ja 20.11.2023 sekä 20.1.2025 tarkistetun asemakaavamuutoksen nro 8872. Asian hyväksyminen kuuluu yhdyskuntalautakunnan toimivaltaan.

Lisätietoja osoitteessa: www.tampere.fi/kaavat/8872

Diaarinumero: TRE:965/10.02.01/2021

Svenska samskolanin koulun oppilasmäärä on kasvussa ja koulu tarvitsee lisää tilaa toiminnalleen. Nykyiset tilat eivät täytä kaikilta osin nykyaikaisten oppimisympäristöjen vaatimuksia. Lisäksi koulun pihaa on tarpeen kehittää. Arvokas koulukokonaisuus sijoittuu Koulukadun maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

Nähtävillä olleesta kaavaehdotuksesta saatu palaute ja vastineet sekä toimenpiteet

Kaavaehdotus ja aineistot olivat nähtävillä 8.12.2023 - 19.1.2024. Ehdotusvaiheesta saatiin kaksi viranomaislausuntoa ja 19 muistutusta, joista 4 muistutusta oli usean henkilön. Palautteisiin on laadittu vastineet, ja palaute ja vastineraportti on päätöksen liitteenä.

Pirkanmaan ELY-keskus totesi, ettei sillä ole tarvetta antaa lausuntoa kaavaehdotuksesta.

Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ollut kaavaehdotuksesta huomautettavaa. Maakuntamuseo totesi, että hanke ei vaikuttaisi merkittävästi heikentävän Koulukadun maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön tai Pyykinrinteen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Muutoksilla ei ole negatiivisia vaikutuksia kulttuuriympäristön arvoihin.

Pirkanmaan liitto nosti esiin ehdotusvaiheen lausunnossaan aloitusvaiheessa toteamansa tavoitteet: Tärkeänä tavoitteena on kehittää Svenska samskolan -korttelikonaisuutta siten, että koulun ja sen pihapiirin arvot säilytetään. Kohteen sijainti osana maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöaluetta sekä sen kytkeytyminen viereiseen valtakunnalliseen RKY-alueeseen (Pyykinrinne) edellyttää asemakaavakohteen huolellista suunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Lisäksi liitto nosti esiin aluetta koskevan maakuntakaavamääräyksen, jonka mukaisesti "Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen." Kaavasunnittelussa tulee kiinnittää huomiota myös arvoympäristöön luontevasti istuvaan uudisrakentamisen massoitteeseen ja rakennusmateriaalien käyttöön. Lausunnossa todetaan, että viitesuunnitelman mukainen ja asemakaavaehdotuksen mahdollistama rakennusratkaisu poikkeaa oleellisesti alueen ja lähialueen tunnistettujen arvoympäristöjen muodostamista kokonaisuuksista, lähestymissuunnista

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

---

riippumatta. Nykyisen koulurakennuksen laajennusosan tulisi hienovaraisemmin sopeutua lähiympäristöönsä ja antaa tilaa Svenska samskolan -päärakennuksen kansallisromanttiselle sekä Pyynikinrinteen alueen uusklassistisen kauden rakennusten arkkitehtuurille. Liitto katsoo, että kaavaehdotus ja ehdotuksen mahdollistama viitesuunnitelma eivät sovellu arvoympäristöön ja asemakaavamääräyksiä tulisi tarkistaa tavoitteisiin sopivaksi.

Muistutuksissa korostui kielteinen suhtautuminen viitesuunnitelmassa esitettyyn laajennukseen, arkkitehtuuriin ja laajuuteen. Pihan puuston säilyttämistä edistävät kaavamääräykset koettiin positiivisena. Lisäksi esiin nousivat huolet muutosten vaikutuksesta koulun ympäristön liikennemääriin, meluun, hulevesien hallintaan sekä uudisrakentamisen vaikutuksista lähiympäristön olemassa oleviin vanhoihin rakennuksiin.

Asemakaavaehdotusta käsiteltiin kaupunkikuvatoimikunnassa 19.12.2023.

Ehdotusvaiheen palaute esiteltiin YLAN kokouksessa 16.04.2024.

Kaavaehdotuksesta saadun palautteen pohjalta tarkistettiin uudisrakentamista ohjaavia sekä puustoon ja tontin korkoasemiin liittyviä kaavamerkintöjä. Uudisrakentaminen on sopeutettava erityisen huolellisesti kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

Kaavan toteuttaminen

Asemakaava voidaan toteuttaa sen saatua lainvoiman. Maakäyttösopimus on laadittu. Asemakaavakartalla on esitetty alueelle sijoittuvan rakentamisen ohjaamisen kannalta tarpeelliset kaavamääräykset. Kaavan havainneaineistossa on kuvattu kaavan laatimisen aikaan mahdollisena pidetty toteutusvaihtoehto. Yksityiskohtaisesti hankkeen toteutusta ohjaavia ja havainnollistavia suunnitelmia laaditaan asemakaavaa seuraavan jatkosuunnittelun aikana.

Luettelo kaavan liiteasiakirjoista sekä muusta kaavaa koskevistä asiakirjoista sisältyy kaavaselostukseen.

Tiedoksi

Hakija, muistuttajat (19 kpl, osan muistutuksista oli usealta henkilöltä), Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan maakuntamuseo, Pirkanmaan liitto, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen, Tampereen vesi, Tampereen energia, viheralueet ja hulevedet, ympäristönsuojelu, terveydensuojelu, sivistyspalvelujen palvelualue

Liitteet

- 1 Liite Yla 4.2.2025 Asemakaava
  - 2 Liite Yla 4.2.2025 Asemakaavan selostus
  - 3 Liite Yla 4.2.2025 Asemakaavan seurantalomake
  - 4 Liite Yla 4.2.2025 Kaupungin vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin
  - 5 Liite Yla 4.2.2025 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
  - 6 § 19 Eriävä mielipide Jouni Sirén
-

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Yhdyskuntalautakunta, 05.12.2023, § 336

Valmistelijat / lisätiedot:

Karppinen Elina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Nurminen Mikko, Johtaja

Päätösehdotus oli

Asemakaavaehdotus nro 8872 (päivätty 02.05.2023, tarkistettu 20.11.2023) hyväksytään asetettavaksi nähtäville. Kaavan toteuttamiseen liittyvät sopimukset tulee olla hyväksytyinä ennen yhdyskuntalautakunnan hyväksymiskäsittelyä.

Perustelut

Kaupunkiympäristön palvelualue on valmistellut 02.05.2023 päivätyn ja 20.11.2023 tarkistetun asemakaavan ja asemakaavamuutoksen nro 8872. Asian hyväksyminen kuuluu yhdyskuntalautakunnan toimivaltaan.

Lisätietoja osoitteessa: <https://www.tampere.fi/cgi-bin/kaava/kaavadoc?8872>

Diaarinumero TRE:965/10.02.01/2021

Kaavan laatija: Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu, asemakaavoitus, kaavoitusarkkitehti Tiia Kuisma

Asemakaavan toteuttaminen: Kaavaa voidaan lähteä toteuttamaan heti sen saatua lainvoiman. Maankäytösopimukset tehdään ennen kaavan hyväksymistä.

Asemakaavamuutos mahdollistaa koulun laajentamisen arvokkaassa kulttuuriympäristössä

Svenska samskolanin koulun oppilasmäärä on kasvussa ja koulu tarvitsee lisää tilaa toiminnalleen. Nykyiset tilat eivät täytä kaikilta osin nykyaikaisten oppimisympäristöjen vaatimuksia ja mm. esteettömyyttä on tarpeen parantaa. Lisäksi koulun pihaa on tarpeen kehittää. Arvokas koulukokonaisuus sijoittuu Koulukadun maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Asemakaavamuutoksella lisätään rakennusoikeutta Svenska samskolanin koulukokonaisuudelle, jolloin on mahdollista toteuttaa uudisrakennus nykyisen 1970-luvun laajennuksen paikalle. Lisäksi muodostetaan edellytykset pihakannen ja kannen alle sijoittuvan pysäköinnin toteuttamiselle. Pihakannen päälle sijoittuu koulun piha, jolle vapautuu lisää tilaa, kun nykyiset maanpäälliset autopaikat sijoittuvat pihakannen alle. Kaavamuutoksessa on sovitettu yhteen koulun toiminnan tarpeet, terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön vaatimukset sekä huomioitu olemassa olevan koulurakennuskokonaisuuden sekä kulttuuriympäristön arvot. Asemakaava edellyttää laadukasta toteutusta niin uudisrakennuksen,

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

---

koulun pihan kuin pihaan liittyvien rakennelmien osalta. Tontin olemassa olevat puut pyritään säilyttämään.

Uudisrakennukselle rakennusoikeutta noin 2500 k-m²

Asemakaavamuutoksen myötä on mahdollista toteuttaa 2500 kerrosneliömetrin (jatkossa k-m²) laajuinen uudisrakennus nykyisen koulukokonaisuuden laajennukseksi tontille 5. Paikalta on tarkoitus purkaa 1970-luvulla valmistunut laajennusosa. Rakennusoikeus kasvaa tontilla 1750 k-m². Lisäksi asemakaava mahdollistaa tonteilla 5 ja 7 kansipihan alle sijoitettavan pysäköintilaitoksen, jonka laajuus on noin 1200 k-m².

Arvokas kulttuuriympäristö

Asemakaavan suunnittelualue on osa Koulukadun maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Suunnittelualueen länsipuolelle sijoittuu Pyykinrinteen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY-alue). Svenska samskolanin olemassa oleva koulurakennuskokonaisuus on pääosin suojeltu. Lisäksi suunnittelualueen lähiympäristöön sijoittuu useita arvorakennuksia.

Kaavoitusohjelma

Asemakaava kuuluu maankäytön suunnittelun kaavoitusohjelmaan vuosille 2021 - 2023 (kohde numero 16 vuodelle 2023).

Asemakaavaprosessin vaiheet

Aloituskvaihe

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuulutettiin nähtäville sekä lähetettiin tiedoksi osallisille. Asemakaavamuutosta esiteltiin esittelyvideossa. Nähtävilläoloaikana 6.10.-27.10.2022 osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin 5 viranomaiskommenttia tai -lausuntoa sekä 4 mielipidettä osallisilta. Palaute koski mm. kulttuuriympäristöarvoja, esitetyn koulun laajennuksen arkkitehtuuria, koulun pihan puustoa ja laajennuksen yhteydessä suunniteltua pysäköintilaitosta sekä koulun ympäristön liikennejärjestelyjä. Aloitusvaiheen palautteen pohjalta laadittiin vaihtoehtotarkasteluja koulun autopaikkojen sijoittumisen osalta. Tarkastelun myötä kansipihaa ja sen alle sijoittuvaa pysäköintilaitosta pienennettiin siten, että tontilla nykyisin sijaitsevat Satamakadun puoleiset puut on mahdollista säilyttää. Kansirakenteen sijoittuminen etäämmäksi Satamakadulta parantaa myös koulun kannen päälle sijoittuvan pihan melu- ja ilmanlaatuolosuhteita. Aloitusvaiheen kommentit ja mielipiteet sekä niihin laaditut vastineet on koottu palaute- ja vastineraporttiin.

Valmisteluvaihe

Valmisteluvaiheen aineisto oli nähtävillä 11.5.-1.6.2023 ja nähtävillä olon aikana saatiin kommentteja 6 kpl ja mielipiteitä 12 kpl. Yleisötilaisuus järjestettiin 23.5.2023 ja siihen osallistui n. 30 henkilöä. Viranomaislausunnoissa ja -kommenteissa nousi esiin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

ympäristöhäiriöihin liittyviä huomioita. Osallisten mielipiteissä kritisoitiin mutta myös kiiteltiin viitesuunnitelmassa esiteltyä uudisrakennuksen arkkitehtuuria. Kritiikkiä kohdistui etenkin uudisrakennuksen suureen kokoon, kansipihan alle sijoittuvan pysäköintilaitoksen laajuuteen sekä koulun ja lähiympäristön liikennejärjestelyihin. Mielipiteissä korostui koulun pihan puuston merkitys osana koulun arvoympäristöä ja toivottiin koulun pihan puuston säilyvän myös Mariankadun puolella. Lisäksi mielipiteissä kiinnitettiin huomiota uudisrakennuksen perustamistapaan sekä kokonaisuuden hulevesien hallintaan. Saadun palautteen pohjalta uudisrakennuksen rakennusala sijoitettiin hieman sisäänvedetyksi Satamakadun katulinjasta. Kaavahankkeen valmisteluvaiheen aineisto esiteltiin nähtävilläoloaikana myös kaupunkikuvatoimikunnalle, jonka lausunnon perusteella myös muita uudisrakentamiseen liittyviä asemakaavamääräyksiä on päivitetty. Lisäksi pysäköintilaitoksen rakennusalaa pienennettiin, jotta myös Mariankadun puoleiset puut olisi mahdollista säilyttää tontilla. Meluselvitys, hulevesiselvitys ja -suunnitelma ja liikenneanalyysi päivitettiin, sekä kaavan liiteaineistoon lisättiin liito-oravaselvitys ja hiilijalanjälkiselvitys. Valmisteluvaiheen kommentit ja mielipiteet sekä niihin laaditut vastineet on koottu palaute- ja vastineraporttiin.

Henkilötietoja sisältävän oheismateriaalin verkkojulkisuutta on rajoitettu.

Lausunnot

Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, ELY-keskus

Tiedoksi

Hakija, Pirkanmaan ELY-keskus, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen, Tampereen vesi, Tampereen energia, viheralueet ja hulevedet, ympäristönsuojelu, terveydensuojelu, sivistyspalvelujen palvelualue

Kokouskäsittely

Hely Hollo ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi. Tiina Leppänen-Kaarsalo kannatti ehdotusta.

Koska oli tehty kannatettu palautusehdotus, jota ei voitu yksimielisesti hyväksyä, asiasta oli äänestettävä.

Puheenjohtajan äänestysesitys: Asian käsittelyn jatkaminen = JAA, Asian palauttaminen uudelleen valmisteltavaksi = EI

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksen tulos: Asian käsittelyn jatkaminen hyväksyttiin äänin 10-3.

Asian käsittelyä jatkettiin.

Liitteet

- 1 Liite ylä 5.12..2023 Asemakaava
- 2 Liite ylä 5.12.2023 Asemakaavan selostus
- 3 Liite ylä 5.12.2023 OAS tarkistettu
- 4 Liite ylä 5.12.2023 Asemakaavan seurantalomake

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Oheismateriaali

- 1 Oheismateriaali yla 5.12.2023 kaupunkikuvallinen tarkastelu
- 2 Oheismateriaali yla 5.12.2023 pihasuunnitelma ja viherkerroin
- 3 Oheismateriaali yla 5.12.2023 puustokartoitus
- 4 Oheismateriaali yla 5.12.2023 viitesuunnitelma
- 5 Oheismateriaali yla 5.12.2023 liito-oravaselvitys
- 6 Oheismateriaali yla 5.12.2023 liikenneanalyysi
- 7 Oheismateriaali yla 5.12.2023 liikennemeluselvitys
- 8 Oheismateriaali yla 5.12.2023 hiilijalanjälkiraportti uudisrakennus
- 9 Oheismateriaali yla 5.12.2023 hiilijalanjälkiraportti kansipiha ja pysäköinti
- 10 Oheismateriaali yla 5.12.2023 hulevesiselvitys ja hulevesisuunnitelma
- 11 Oheismateriaali yla 5.12.2023 palaute- ja vastineraportti
- 12 Oheismateriaali yla 5.12.2023 valmisteluvaihe viranomaisten kommentit
- 13 Oheismateriaali yla 5.12.2023 kaupunkikuvatoimikunnan lausunto
- 14 Oheismateriaali yla 5.12.2023 OAS kommentti ELY
- 15 Oheismateriaali yla 5.12.2023 OAS kommentti hulevedet
- 16 Oheismateriaali yla 5.12.2023 OAS kommentti maakuntamuseo
- 17 Oheismateriaali yla 5.12.2023 OAS kommentti ympäristönsuojelu
- 18 Oheismateriaali yla 5.12.2023 OAS lausunto pirkanmaan liitto

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 7.2.2025 kaupungin internetsivuille www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköpostilla 6.2.2025

Päätös on annettu postin kuljetettavaksi 6.2.2025

Muutoksenhakuviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Tampere
06.02.2025

Jonna Koivumäki
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kunnallisvalitus

§19

Kunnallisvalitusohje

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
faksi: 029 56 42269
sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaanti

Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen ja kunnan jäsenen tietoon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perusteet
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on asetettu nähtäville, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukiolon päättymistä. Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 270 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.